[illegible]

[illegible]

సౌ[illegible]

ఇది

శృంగారకవి సర్వారాయుఁడుచే,

రచియింపఁబడినది.

మొదటికూర్పు 300.

కాకినాడ.

స్కేప్ అండు కో, ముద్రాక్షరశాలాముద్రితము.

1912

సూక్తి.

1. పూవునకుఁగాని తద్వర్ణమునకుఁ గాని
వాసనకుఁగాని హాని యేపాటియేని
లేనిగతిఁ దేనెఁగొని యేగుతేనెటీఁగ
భంగి సజ్జనుఁ డిలలో మెలంగిపోవు.

2. వేయిమందిని యుద్ధము చేయునట్లు
గెల్చునాతనికన్నను బొల్చునొక్క-
తన్నుఁ దానెజయించిన ధన్యుఁడెవ్వ
డాతఁడే బలజయశాలి యనఁగఁ జగతి.

క. ద్వేషముచే నెప్పుడైనన్
ద్వేషమ్ము జయింపఁబడునె? ప్రేమముచే నా
ద్వేషము త్రోయంబడునని
భాషింతురు పెద్దలిది స్వభావముసుమ్మీ.

క. మనుజుఁడు దయచేఁ గోపం
బును, సత్యముచే నసత్యమును, దానముచే
తను లోభము, మంచితనం
బునఁ జెడుగుఁ, ద్రోయవలయు బుద్ధిఁదలఁపన్.

క. గుణకర్మంబులచేతనె
ఘనుఁడగు, నల్పుడగుఁ, గాని కానేరఁడు సం
జననంబుచేత ; నంతెకా
గుణకర్మములే పరీక్షను గుణములుసుమ్మీ.

గీ. మొండితనమును బరనింద మోస మీర్ష్య
యాత్మసంస్తుతి యభిమాన మాగ్రహంబు
పలుకుటాలోచనలు సురాపాన మనుని
వియ జనస్వభావము నపవిత్రపఱచు.

క. మనమె ప్రభావము సర్వం
బునకుంగద ! దానివలనఁ బుట్టును సర్వం
బును గాన మలినభావం
బునఁ బలికినఁ జేసినఁ జెడిపోవు జనుఁడిలన్.

క. శ్రీత్రిత్వో మనసొప్పుగ నన్
మ్మతినొందుదు మనేషమాలు నొసఁగి రక్షించినన్
బ్రతికెదయన్న్యాస్యం దను
మతములలోఁ దగవులాడె నులయమగాదే ?

క. పాపాత్ముల కిహపరములఁ
బాధించుం దుఃఖ, మిహపరంబుల నెల్లన్
బాధించుం బుణ్యాత్ముల
కాపరమానంద మద్వయంబుగ నెపుడున్.

క. ప్రజలు మనఃపూర్వకముగు
ఋజువర్తనఁ దవిలి లేని యున్నఁడు వినియు
వ్రజసక్తిఁ బోరు గర్వము
గజిబిజిఁ జెందరు మనంబుఁగందుగ సతమున్.

క. మన మతిచంచల, మూరిం
చినదానికిఁ బొంగునెపుడు, శీఘ్రమునయ్యుఁ

గ నశక్య ; మదే వశపడి
నను సుఖమగుఁ ; గాన లోఁగొనఁగఁ గడఁగవలెన్.

గీ. స్థిరముగా నుండఁజాల దీ దేహ మెప్పుడా
పడు ననుపయోగ మగుదుంగ వలెనె పుడమిఁ
దల్లియుం దండ్రి యన్నయుఁ దమ్ముఁడేమి
చేయఁగలరు ? మనంబెసూ సాయపడును.

గీ. శిశుకు భయంపడుచునుండ్రు జీవితమున
కందఱుం బ్రేమఁజూపుదు రట్లుగాన
నీవు నందఱివంటిఁడ వే యనుకొని
యెవనిఁ దూలనాడకు ; నొంప ; కదియ మేలు.

క. సంతోషముననె దుఃఖము,
సంతోషంబుననె సుఖము, జనియించును ; ద
త్సంతోషము నెడబాసిన
నెంతయుఁ సుఖదుఃఖము లుదయింపవుగాదే.

గీ. కనఁగ నాలోచనములేని జనునియాశ
పురుగువలెఁ బ్రాకుచుండు నీపుడమిలోనఁ
బండ్లకై క్రోఁతిదుమికెడు పగిది వాఁడు
వెండియుం జన్మమెత్తుచు నుండుదాన.

క. సత్యము నుడువుము, ధర్మము
నిత్యము నడుపుము, తలఁపుము నిజతత్త్వము, స
త్కృత్యంబె పుణ్యము, దు
ష్కృత్యంబె పాప, మనుచు నెఱుఁగుమి మిగులన్.

క. ధనమెపరిధానం బంతెకు,
ధనసంతుండు తలంచు నేపిదాక్షిణ్యంబై నదా
దనుదానె నచ్చిచేరు,
"స్థానమూలమిదంజగ" త్ప్రసంగా వినమే ?

గీ. పాలు నీరును గలసిన భాతిజనుల
కైకమత్వంబు గలిగిన నవనిలోన
వారల న్వేఱుసేయ నెవ్వారికితరము ?
నిఖిల సుఖములు సమకూరు నిడివిమీంద.

గీ. ఎన్నిసుగుణములుండిన, నెంతధనము
గలిగియుండిన, యోగ్యత కలుగకున్న
వానిజన్మము వ్యర్థమీ మివ్వసుధలోన,
గాన దానికైపాటు బూనవలయు.

గీ. ఎంతపెట్టి పుట్టినంతె కాకెంతసంత
పాటుపడినఁగాని ఫలము గలదె ?
యూశ్వరుండొసంగుతృణము మేరునటున్న
తృప్తికన్న సుఖము పృథివిలేదు.

గీ. పాపములలోనఁ బాపము పలికిబొంకు,
టది యటుండఁగ నొక్కమారాడితప్ప
నేని మఱివాఁడు సత్యము లెన్నొచెప్ప
నిమ్మ నమ్మదు రే యింక నెవ్వరైన ?

గీ. ధనము నాజనంపవలయును ధర్మవృత్తి,
దాని నభివృద్ధిఁజేయుచు దాఁచవలయు,

దానిలోఁ గొంత త్రాఁడినఁ, దాన మొక్క
కొంత పుడఁదగు, లేకున్న సుంతనిలదు.

గీ. పట్టముఁగ నేసినట్టి సద్వస్త్రంబులోన
మషీబిందు వొకండైనఁ బడనిపగిది
మనసు దిట్టతనముఁ గన్న మనుజవరాత్ము
నందుఁ జొరలేవు కామాదులందు నొకటి.

గీ. గర్వమైనవాఁడు గాలిచేఁ గూలిన
మోఁడుమాను మాడ్కిఁ గూలిపోవు.
గర్విగానివాఁడు కడుఁ జలియింపని
బండరాతిరీతి నుండు నెపుడు.

గీ. మంచివాఁ డనిపించుకో నెంచితేని
మది దురాలోచనలు మాను, మంచి కెపుడు
ప్రాలుమాలినఁ దోఁచును బాపబుద్ధి,
యదియ దుఃఖప్రదము, మంచి నొదవు సుఖము.

గీ. ఈప్రపంచము నశియించు, నెపుడొ మనముఁ
జత్తు, మున్నంతనైన దండెత్తు రుజలు,
మరణమున జీవితంబు సమాప్తమొందుఁ
గాన నిహపరములమేలు గనమెలంగు.

గీ. ధనికునకు దానగుణ మిసుంతయునుగల్గ,
దత్యుదారునకుం ఋణ మైననుండ,
దాయువు దురాత్మునకుఁ గడు నబ్బ, సద్గు
ణాఢ్యునకు మూఁడునాయు వేమబ్బురంబు.

గీ. ఆశవిడనాడు కంటె సౌఖ్యంబులేదు
కలిత లోభంబుకంటె దుఃఖంబులేదు
నరుల కుపకృతికంటెఁ బుణ్యంబులేదు
పరుల కపకృతికంటెఁ బాపంబులేదు.

క. ఏవానివలనఁ బెక్కురు
జీవింతురొ ధరణి వానిజీవనమే స
జ్జీవన ; ముదరంభరు లిఁక
జీవన్మృతు లగుదు రెంతజీవించినను౯.

క. నీకాలికి ముల్లు సోఁకిన
నేకరణి న్నొప్పిగల్గు నెల్లరకట్లే
కాకని యెవ్వరినొవ్వఁగ
రాకుండఁ జరింపఁదగు ధరాస్థలిలోన౯.

క. కులమున్ శీలము విద్యయు
ఫలియింపవు, పూర్వజన్మపరిచిత పుణ్యం
బులు కాలంబున వృక్షం
బులు ఫలియించిన ప్రకారమున ఫలియించు౯.

క. తమకున్నదానిలోఁ గొం
చెము దీనుల కనదలకు విశిష్టులకుం దా
నము సేయవలయు నటుసే
యమిఁ బరభాగ్యోపజీవు లగుదురుసుమ్మీ.

గీ. సత్యము ప్రియంబు పలుకుము, సత్యమైన
నప్రియము పల్కకుము, ప్రియమైనదైనఁ

పలుకకు మసత్యమును, ధర్మపద్ధతియిది
పలుకుపట్లను జాగ్రత్త వలయుఁగాదె ?

గీ. కనుఁగొనంగ గృహచ్ఛిద్రమును ధనంబు
మంత్రి మూషధ మాయువు మైథునంబు
ధర్మ మవమానముం బాపకర్మ మనెడు
తొమ్మిదియు గోప్యములు ప్రియత్నమ్ముచేత.

గీ. ఎట్టికులమునఁ బుట్టిన, నెంతరూప
వంతుఁడైనను, ధనమెంత బడసియున్న,
విద్యయొక్కింత లేకున్న విలయ లేదు
పరుఁడు, నిగంధకుసుమంబుకరణి ధరణి.

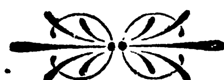
గీ. ఎంతగడియించినఁ ధనమింట నుండు
నెందఱో బంధులుండిన నేమి సుదతి
భూమివన్నె చూడెంచి పోవుచుండు
పాప పుణ్యంబులను రెండె వచ్చువెంట.

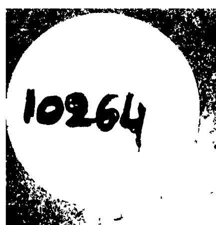
క. దాతృత్వము శౌర్యము సం
గీతమ్ము కవిత్వము నివి కేవలసహజ
స్థితములుగాని నేరుపు
చేతన్నమకూరవ పెట్టి శిష్యులకైనన్.

క. ఆయమునకు వ్యయమధికము
సేయఁగరా, దట్లు సేయఁ జేట్పడు, వృద్ధిం
బై యున్నప్పటి కాధన
మాయువు మానవము సిద్ధాంత గతి నెవ్వరికిన్.

గీ. చౌర్య మొనరించుకన్న భైక్షంబు మేలు,
నలి నసత్యముకన్న మౌనంబు మేలు,
సత్ప్రవర్తన విడుకన్నఁ జావు మేలు,
జారుఁడవుకన్న షండత చాల మేలు.

క. దుష్టస్నేహంబును విడి
శిష్టస్నేహంబు నెప్పుడు సేసినమనుజుం
డిష్టార్థంబు లఁగైకొని
కష్టంబుల పాలుగాక కడుసుఖియించున్.

10264